

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

Naše najvažnejše zahteve za finančni zakon

Od leta do leta se ponavljajo naše zahteve v obliki točnih in do podrobnosti izdelanih predlogov za finančni zakon. Organizacija ne izpusti nobene prilike in vedno iznaša na odločujočih mestih najvažnejše zahteve učiteljskega stanu, ker se dobro zaveda, da so od sprejetja teh zahtev v veliki meri odvisni napredek, stabilizacija in demokratizacija našega šolstva. Zahteve, ki so rezultat neštetihih sklepov učiteljskih društev, bi lahko ločili v glavne in podrejene — v one, ki zadevajo ves učiteljski stan, ali vsaj veliko večino učiteljstva, in v one, ki se tičejo le posameznih skupin, ali posameznikov. Vse te pa je nemogoče obdelati v kratkem članku, zato hočemo naglasiti le najvažnejše.

Uvedba stalnosti na službenem mestu, čeprav je naravnost odločujočega pomena za učiteljevo življenjsko pot in njegovo delo, vendar se ne sme in tudi ne more smatrati kot ozek stanovski problem. Dvig kulturne ravni naše vasi, uspešno delo na kulturnem, gospodarskem in tudi zdravstvenem polju, zbiranje in izkoriščanje narodnih moči in sil za enotne akcije širšega obsega, vse to je v neposredni odvisnosti od učiteljeve stalnosti. Za tako delo so namreč potrebni mir, sigurnost in notranje zadovoljstvo učiteljstva, kar vse more zagotoviti edino zavest stalnosti. — Stalne spremembe ustvarjajo samo zastoj vsega dela. Stalno premeščanje učiteljstva ni nikoli ustvarilo nekaj stvarnega in pozitivnega, nego deprimira in razvija nagnjenja k tavanju in površnosti, zato vsaka premestitev učitelja škodi direktno šoli in narodu. In prav iz tega razloga moramo smatrati učiteljsko stalnost na službenem mestu kot splošen problem državne prosvetne politike.

Naš gmotni položaj postaja v zadnjem času naravnost obupen. Danes že ne moremo več govoriti o raznih kulturnih potrebah učiteljstva, marveč smatramo borbo za ureditev naših prejemkov samo še za borbo za vzdrževanje golega življenja. Ta ugotovitev velja predvsem za družine, a še posebej za one z več otroki. Toliko smo že pisali o našem težkem gmotnem položaju, toliko že utemeljevali potrebo po zvišanju prejemkov, da smatramo za zadostno ugotoviti le še sledeče naše zahteve:

1. Vsem državnim uslužbenecem in upokojencem, ne glede na stroko in položaj, se naj zvišajo prejemki na eksistenčni minimum;

2. poviša naj se rodbinska doklada za otroke in naj se prizna doklada za ženo v isti višini;

3. poročenim državnim uslužbenkam se prizna ista osebna doklada kot neporočenim;

4. ukinejo se vse razlike med osebnimi dokladami aktivnih in upokojenih uslužbencev;

5. staroupokojenci naj obdrže dosedanje višje osebne doklade, ker je to socialno utemeljeno.

V zvezo s tem spada tudi ukinitve tretjega kraljevskega razreda, s čemer bi prišli vsi kraji dosedanjega tretjega razreda v drugi razred. Na ta način bi se znatno zboljšal gmotni položaj ogromne večine učiteljstva, ki službuje po vseh.

Zahteva po rednem napredovanju učiteljstva se pojavlja že nekaj let v predlogih naše organizacije. Dosedanji način napredovanja učiteljstva ljudskih šol ne ustreza potrebam polne pravičnosti. Število učiteljstva z izpolnjenimi zakonskimi pogoji za napredovanje se vedno večja. Gmotni položaj učiteljstva ni niti malo zavidan vreden. Prav zato bi bila nujno potrebna zopetna uvedba avtomatičnega napredovanja. Tudi napredovanje učiteljstva v V. skupino bi moralo biti omogočeno, ko prebije učitelj v VI. skupini 3 efektivna leta državne službe ali vsaj, ko dovrši 30 let službe, in to brez ostalih pogojev.

Še mnogo je zahtev, katerih sprejetje bi pomenjalo absolutno ureditev pravnega in materialnega položaja vsega učiteljstva. Tako imamo še vprašanje učiteljic mater, katerim bi morala biti ponovno omogočena predčasna upokojitve, vprašanje akontacij na pokojnino, vračunanje vojnih let, priznanje kontraktualne službe in dopusta zaradi odslužitve kadrskega roka, priznanje stanarin prav vsemu učiteljstvu, uzakonitev zvanja »upravitelj ljudske šole« itd.

Razpisi službenih mest bi se morali objavljati vsak mesec. Dosedanji način razpisovanja učiteljskih mest je pokazal v praksi toliko senčnih strani in slabih posledic za šolo, da bi bilo nujno uzakoniti redno razpisovanje prostih službenih mest in njihovo komisijsko oddajo. V tej komisiji bi moralo imeti Jugoslovensko učiteljsko združenje svoje zastopnike.

Prizadevanja za zvišanje naših prejemkov

Naša sekcija je prejela kot odgovor na spomenico, poslano JUU v Beogradu, obvestilo, da je bila spomenica za zvišanje prejemkov izročena predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade. Dne 23. dec. je sprejel predsednik vlade g. Dragiša Cvetković delegacijo zastopnikov stanovskih organizacij in ji na predložitve neogibne potrebe takojšnjega zvišanja prejemkov izjavil, da je kraljevska vlada na eni izmed zadnjih sej že pretresala to vprašanje.

Še o potrebi zvišanja uradniških plač

(Misli in upanje)

V časopisu sem čital, »da je kraljevska vlada na eni zadnjih sej že pretresala to vprašanje. Takoj po končanih katoliških božičnih praznikih bo o tem vlada ponovno razpravljala in v najkrajšem času prinesla rešitev o povečanju prejemkov, pri čemer se bo posebno ozirala na ekonomsko najšibkejšo nameščenec«.

Prav razveseljivo je to sporočilo v nasprotju s onim, da raste draginja iz dneva v dan. Vse povišanje cen življenjskih potrebščin pa mora prenašati nameščenec z istimi prejemki, ki jih je imel v letih najslabše gospodarske konjunktore. Vsi svobodni stanovi (industriji, trgovci, obrtniki, kmetje itd.) so veseli današnjih trgovskih odnošajev. V nekem gospodarskem poročilu sem čital, da si italijanski gospodarstveniki želijo, da bi to »ugodno« stanje trajalo čim dalje časa! Gospodarskim krogom prinaša prav lepe dobičke, saj je znano, da so imeli mnogi trgovci in veletrgovci stare zaloge blaga. Tudi naš kmet — hvala Bogu — dobi za nekatere produkte višje cene (mleko, smetano, sir, maslo, krompir, jajca, mast itd.). Le velik krog konzumentov — revežev mora nositi težko breme vojne psihoze. Nekateri privatni nameščenci so dobili z novim letom povišane plače. V mojem službenem kraju so n. pr. dobili s 1. januarjem vsi delavci in nameščenci za 20 % višje prejemke oziroma mezde. Celotno občino so se spomnile svojih uslužbencev z lepimi božičnicami ter bodo v najkrajšem času tudi povišale plače. Le plače državnih uslužbencev so ostale pri starem brez povišanja in brez božičnic.

Tega težkega stanja se zavedajo vsi stanovi ter delajo složno za povišanje prejemkov. V svoji spomenici, ki so jo podpisale vse stanovske organizacije, ter je bila izročena g. predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade, zahtevajo: 1. Zvišanje prejemkov za 800 din mesečno. 2. Doklado za ženo 300 din. 3. Doklado za otroka 300 din. 4. Izenačenje poročenih in neporočenih državnih uslužbenk.

Danes nas zanima koliko bi naj bilo zvišanje, da bi ustrezalo življenjskemu standardu. Da bomo naše stanje še bolj razumeli, bom potegnil paralelo med razmerami v naši in v drugih evropskih državah. 1. Stanovanje: Stanovanja na deželi in v mestih so draga, dvakrat predraga. Naj navedem za ilustracijo cene stanovanj v Berlinu in Parizu. (Ne bom navajal cen za najlaksnejša stanovanja v gospodarskih središčih vlemest, temveč navedem cene za srednja uradniška bivališča 2 sob in kuhinje s pritliklinami.) V Berlinu je cena za tako stanovanje 600—800 din, v Parizu pa 500—600 din v našem denarju. In pri nas? V malem Mariboru hočejo za družinsko stanovanje na periferiji mesta 600—700 din, v središču pa 1000—1200, t. j. toliko kolikor uradnik zasluži. Zato seveda ni čudno, da stanujejo uradniške družine v zatohlih in nezdravih stanovanjih, ker higienskih in zračnih ne morejo plačati. Take razmere seveda kvarno vplivajo na telesno zdravje mladine ter ji v nežni dobi vcepljajo kali bolezni in neopornosti. Ta primerjava nam zgovorno priča, da je stanovanjski standard v naši državi enak ali celo višji od onega v tujini ter ne ustreza plačam. Vse okoliščine morajo biti namreč v realnem odnosu z zaslužkom prebivalstva. Ako bi pa uslužbenci dobivali 2 ali 3 krat večje prejemke, pa bi radi in tudi mogli plačati za stanovanje 1000—2000 din. S 1500 din pa ne more uradnik plačati 1000 din za stanovanje. 2. Življenjski standard nazorno izpričuje

Takoj po končanih katoliških božičnih praznikih bo o tem vlada ponovno razpravljala in v najkrajšem času prinesla rešitev o povečanju prejemkov, pri čemer se bo posebno ozirala na ekonomsko najšibkejšo nameščenec in upokojence. Na koncu je gospod predsednik vlade izrazil pripravljenost, biti v stalnem stiku s predstavniki nameščen-skih stanovskih organizacij.

indeks cen življenjskih potrebščin. Ta se je dvignil zadnji mesec za 5,1 %, t. j. za toliko kolikor drugače v enem letu, ter je dosegel v mesecu decembru 86. (L. 1929. 100.) Da si bomo mogli razlagati življenjski standard v drugih državah, si ogledjmo indeks cen od oktobra lanskega leta:

Jugoslavija	76
Nemčija	77
Anglija	87

Vzdrževanje ljudskih šol*

Načelno stališče k resoluciji »Kmetijske zbornice«

V demokratično pojmovani družbi in v demokratično urejeni državi je osnovno načelo demokratizacija vzgoje in pouka, ker le demokratično vzgojen poedinec lahko tvori demokratično narodno in državno občestvo in obratno: brez demokratizacije javnega življenja ni mogoča demokratizacija šolstva. V demokratizaciji vzgoje in pouka, ali ožje: šolstva, je poleg drugega vsebovana tudi pravica in zahteva do enake in iste splošne izobrazbe najširših plasti naroda. To je problem, ki je vreden vse pažnje in skrb. Demokratizacija šolstva postavlja prvo zahtevo, da se postopa z mladim človekom kot z mladim razvijajočim se bitjem, bodočim članom demokratične narodne zajednice in, da dobi sinko pohorskega kočarja in haloškega viničarja ter hčerka gorenjskega planšarja in kočevskega drvarja isto osnovno izobrazbo kakor sinko ali hčerka meščana ali premožnejšega tržana. Z zakonom je sicer predpisano, da velja za vsi deo osemletna šolska obveznost, kar se v Sloveniji v veliki večini tudi izvaja. Pa to še ni vse in glavno, je le zakonita osnova. Zakon tudi zahteva, da je pouk brezplačen. Tudi to je v redu. Ako otrok obiskuje 8 let šolo, se mu mora v tem času nuditi vse, kar je možno, da bo v resnici rasel v čim popolnejšega, izobraženejšega in zdravega ter krepkega človeka. Ni vseeno in ne dovolj, da otrok 8 let zahaja v poslopje, ki se mu pravi šola, ki je morda v mestu in trgu res lepa, zdrava in zračna stavba, drugod pa morda zatohel magacin ali morda celo bivši hlev ali podrta in »zakrpana« planinska koča, in ni še dovolj, da ima takale skupina otrok tudi svojega učitelja. Za uspešno delo in dobro izrabo časa je treba tudi sredstev, treba učil, samoučil in pripomočkov.

In kako je vse to čudno! Mestna in trška ter deloma deca v večjih industrijskih centrih ima več ali manj svetle šolske prostore, razredi niso prenatrpani, redko so brez učitelja. Šole so vsaj zmerno založene z učili, a deca dobi od doma ali v šoli vsa potrebna samoučila. In naš kmečki otrok? Otroci naših »lepih« gora in gor, gozdov in planin, ali ima vse to ali vsaj v tej približni meri? Ne da bi bil srečnejšim tovarišem nevoščljiv, nikakor ne. Le to sme in more zahtevati, da dobi za svojo izobrazbo isto kakor njegov tovariš v mestu ali v ekonomsko močnejših krajih. Ali ni naš kmečki otrok vreden najmanj iste skrbi v dobi obveznega šolanja kakor mestni otrok, saj bo z ljudsko šolo v veliki meri zaključil svoje šolsko izobraževanje, medtem ko bo imel mestni otrok še priliko in prednost, da se še dalje izobražuje. Dvojna krivica.

Danes banovina no svojih proračunskih možnostih oskrbuje podeželske šole. Poudariti je treba, da je to za našo vaško šolo napredek. Pa je li to pravično, da ta uredba izvzema močne gospodarske centre, naša samoupravna mesta? To so ona središča, kamor se stekajo žulji slovenskega kmeta ožje in širše okolice. Tu naš vaški življenjski direktio ali indirektno kupuje, semkaj prodaja svoje viške, torej daje in daje. Pa mu li mesto v dovoljni meri vrača? Ali ne bi bila taka sre-

Francija	106
Madžarska	87
Bolgarija	68
Švica	75
Skandinavske države	101

Po tej razpredelnici vidimo, da je indeks cen v naši državi približno enak z življenjskim standardom v drugih državah. Do decembra je tudi pri nas narasel na 86, t. j. 10 %, v Nemčiji pa je dosegel 105 ter je 30 % višji od našega. Približno ista slika je v ostalih industrijskih evropskih državah, t. j. življenjski standard je za 25—30 % višji. Toda ne smemo pozabiti, da so tudi plače v teh državah za 50—100 % višje, dočim je splošna življenjska raven le za 25—30 % višja. To nam več kot dovolj jasno priča, da so v naši agrarni državi cene življenjskih potrebščin previsoke ali pa so plače premale.

Najti je torej treba izhod z zvišanjem uradniških prejemkov. Da bo to zvišanje življenjskemu standardu ustrežajoče, t. j. realno moramo vzeti v obzir splošni indeks. Od leta 1937, ko so se regulirale naše plače, so se cene dvignile: 1. 1937.—1939. za 23 %, zadnje mesece 10—17 % = 33—40 %. Torej mora biti tudi povišanje 30—40 %, v nižjih skupinah 40 %, v višjih 30 % ali v vseh grupah enako. Razlika v skupinah je itak že izražena v plači in položajni dokladi.

Povprečno draginsko zvišanje bi moralo znašati 676 din, povprečna plača pa 2549 din. Le tako zvišanje bi ustrezalo sedanjemu življenjskemu standardu ter bi bilo realno.

Upajmo, da pride rešitev kmalu!

dišča dolžna, da vračajo vasi iz svojih rezerv vsaj v obliki kulturnega davka. Tudi naša vas ima pravico do svetlih — ne pompoznih — šolskih sob, kamor bo zahajala vaška mladina 8 let, tudi vas ima pravico do tega, da razredi niso prenatrpani ali zasedeni 10 ur dnevno s 50 do 90 učenci in, da imajo reden in neokrnjen pouk. Tudi vaški otrok se bo razveselil bogate zaloge učil in tudi vaški otrok bo vedel ceniti, morda celo bolj kakor razvajen mestni otroček, če bo imel vse učne pripomočke: knjige, zvezke, barvice, ravnila, šestila, lepe mladinske knjige, razne priročnike, itd. Verjemite, da ne bo ta kapital prav nič slabše naložen kot v mestu. Če mu tega ne more dati oče, niti ne zmore tega siromašna podeželska občina, mu mora to nuditi ves narod sorazmerno s svojo ekonomsko močjo, a tu je tudi zajeto mesto, ki se pogosto kaj rado ponaša s svojim kulturnim in narodnim poslanstvom. Poudarjamo: vsa učeča se mladina naj bo enako deležna vsega, kar ji danes lahko nudi šola in to v skladu z ekonomsko močjo celote — ljudstva.

Kaj daje enemu otroku prednost, da pohaja osem ali več let na više organizirani šoli z malim številom otrok, itd., medtem ko mora drugi pohajati 8 let v šolo z enim, dvema ali tremi oddelki, ki se nahajajo še v nezdravih prostorih in so slabo založene s pripomočki in učili. Kje je zapisano, da ta otrok nima pravice do vseh onih pridobitev, ki so jih prinesli novejši in sodobni pedagoški in psihološki ter mladinslovni izsledki in didaktično-metodične preizkušnje? Ali ni že itak dovolj, da je otrok prikrajšan v svojem težkem življenju za lepe sončne dneve mladosti? Dajmo mu vsaj v šolski vzgoji in izobrazbi vse, kar nam je le mogoče: svetle, zdrave in primerno opremljene in s pripomočki založene šole za skupno in individualno šolsko delo. Naše eno-, dvo- in trozrednice, kjer se vrši pouk po odsekih (oddelkih), morajo nam biti posebna skrb. Za tako zvani posredni (indirektni — tihi) pouk, ki je z ozirom na strukturo teh šol nujen, morajo biti oz. bi morale biti posebno oskrbljene z učili in pripomočki s posebnim ozrom na tiho delo posameznih odsekov v oddelku, ako hočemo, da se bo uspeh vsaj deloma pribli-

Vseblina:

Naše najvažnejše zahteve za finančni zakon. Prizadevanja za zvišanje naših prejemkov.

Še o potrebi zvišanja uradniških plač.

Vzdrževanje ljudskih šol.

Za složnost vsega uradništva.

Prvi slovenski učiteljski koledar.

Šolsko združništvo.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV

POLOŽAJ: Kako mi je bilo... — Težave pripravnikov. — Čakanje — obup.

LISTEK: Iz dnevnika učitelja Rogača. — Učitelj Jože Počakaj.

Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Učiteljski pravnik. — Učiteljska tiskarna. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

* Glej »Popotnik« 1939./40., št. 1-2, str. 28.—41.

žal rezultatom višje organiziranih šol. (Glej »Popotnik« 1939/40, št. 3-4.) Na teh šolah je naravnost nujna bogata mladinska (leposlovna in realna) knjižnica, tam morajo biti najboljše in v dovoljnem številu stenski in ročni zemljevidi, tu bi morali biti razni aparati in slike ter razna sredstva in pripomočki za tiho (osebno, skupinsko) umsko in ročno zaposlitev: učenje, pripravljanje, iskanje, vaja, preizkuševanje, itd. Če je pa dovolj, da se naš vaški otrok na nižje organizirani šoli nauči le pisanja, čitanja in nekaj računanja in brbljanja raznih sestavkov na pamet, potem — potem je pa vsa ta novejša in sodobna pedagoška, psihološka, metodična ali kakor se vsa ta »ropotija« imenuje ... res odvisna in nepotrebnost. Potem pa ni treba drugega kakor tablico s kamenčkom, oguljeno čitanko, ki je preromala že pet ali več rodov, pa palico in drilanje in drilanje.

Ne vemo, kakšno je ozadje pri zahtevi, da se naj prenese oskrbovanje ljudskih šol nazaj na občine, jasno je le, da to ni demokracija v širšem pomenu besede, najmanj pa je to demokratizacija kulture, vzgoje in izobrazbe. Bila bi, če bi bili vsi predeli naše domovine enakomerno obdarjeni z ekonomskimi sredstvi, da bi lahko vsaka najnižja samoupravna edinica zajemala za izobrazbo vaške mladine iz polnega in z vsem razumevanjem in žrtvovanjem za napredek. Tako je pa pravično, demokratično in nujno, da močnejši predeli in centri podpro šibkejša. Ne

milosčine, temveč vrnitev dolga in plačilo za težko delo in življenje v težkih predelih in razmerah. Tako bo rasel pravi duh narodnega občestva, duh skupnosti, enakosti in demokracije.

Slovensko učiteljstvo se zaveda svojega poslanstva in želi dati zadnjemu otroku v zadnji slovenski vasi največ kar zmore dati, a dolžnost celotne slovenske javnosti in posebej še poklicanih in odločujočih činiteljev pa je, da ustvarijo solidne ekonomske pogoje za izobrazbo najširših plasti naroda t. j. da bo osigurano materialno vprašanje slovenske šole.

Storimo za »izobrazbo kmečke mladine« vse, posebno pa:

1. Vzdrževanje ljudskih šol naj ostane v kompetenci banovine, vključijo naj se še vsa samoupravna mesta. Poenostavi naj se poslovanje, da postane prožnejše in enostavnejše.

2. V kompetenco banovine naj se prenese tudi zidanje in prezidava šol ter oskrba šolskega inventarja.

3. Vaške šole je treba oskrbeti z vsemi potrebnimi pedagoško-didaktičnimi pripomočki in učili; posebno skrb pa je v tem pravcu posvetiti nižje organiziranim šolam.

4. Vsak otrok naj dobi vse učne pripomočke v šoli brez ozira na njegove gmotne prilike. Vsi naj bodo enako oskrbljeni s samoučili, naj ne bo siromašnejši prikrajsan tam, kjer mu daje zakon ljudske šole iste pravice (§§ 2., 4. in 127. z. o lj. š.).

Za složnost vsega uradništva

Iz dneva v dan raste draginja in ogroža eksistenco tisočim in tisočim uradniškim družinam. Plača ne dosega niti eksistenčnega minimuma. Državni uslužbenec zasluži komaj za golo življenje, t. j. za stanovanje in hrano. Za ostale potrebe kakor obleko, obutev, časopis, knjige, kurjavo, razsvetljavo ter kulturne potrebe pa mu ne ostane nič. V najnižjih skupinah ne zadostuje plača niti za hrano in stanovanje ter mora uslužbenec zadostiti ostalim članom v stanu primernim potrebam iz posojila. Tako brede uradništvo od meseca do meseca v večje dolgove, za njih odplačilo pa ni nobenega izgleda. Ako pride v družino še bolezen, če ima šoloobvezne otroke (za srednje in visoke šole), tedaj trpe domači v pravi pomenu besede pomanjkanje. Ni mi treba poudarjati, da je najbolj prizadeta družina, ker so izdatki zanjo 1, 2 ali večkrat večji kakor so izdatki samskega uradništva, plača pa je le ena (moževa) ali poldruga (moževa + ženinca). Družina je bila z zvišanjem najhujše prizadeta, pri povzemanju pa ni dobila tega nazaj, kar ji je bilo odvzeto. Tako so se njeni dohodki od leta do leta manjšali in so danes daleč pod življenjskim minimumom. Še prav posebno hudo se godi družinam zvančnikov in služiteljev, katerih plače so tako male, da ne zadostujejo niti za golo življenje.

Povprečna plača državnega uradnika do V. pol. skupine znaša 1735 din, zvančnikov 936 din in služiteljev 795 din. Od plače uradništva ostane povprečno 213 din (če plača hrano in stanovanje), od plač zvančnikov in služiteljev pa ne ostane nič. Kako je mogoče živeti 2 članoma (možu in ženi) s plačo 795 dinarji! Dohodki nikakor niso v sorazmerju z življenjskim standardom. K temu moramo še dodati, da indeks cen stalno raste ter bo v najkrajšem času dosegel onega 1. 1929.1. Strašno porast cen pada kot mora na drž. uslužbenstvo, katero čakajo še težji časi. Nekateri posamezniki pa si kopičijo denar, da že ne vedo kam z njim, drž. uslužbenci pa zamažajo na pravično povišanje svojih prejemkov. Kako se je pri prejšnjih znižanjih vedno poudarjalo, da je znižanje le posledica padca cen življenjskih potrebščin. Takrat je bil motiv znižanja življenjska raven in prav ista zahteva danes povišanje prejemkov. Cene rastejo že 1 leto ter se zadnje mesece skokoma dvigajo, pa ni nikogar, ki bi pomagal. V vseh

časopisih in na vseh zborovanjih se govori, da je treba nujno najti izhod iz nevzdržnega stanja — povišanja pa ni od nikoder. In izgleda, da ga še ne bo!

Kaj torej storiti? Rešitev je samo ena: vse stroke državnega uslužbenstva se morajo strniti v močno, enotno in zavedno organizacijo. Minil je čas, ko je vsako društvo delovalo le za izboljšanje položaja lastnih članov in mu ni bilo mar, kakšen je položaj drugih strok. Tak deljen trud ne rodi uspeha, uspeh je le v slogi. Učiteljska organizacija, društvo poštinih uslužbencev, železničarjev, sodnikov, sodnih uradnikov, profesorjev, finančnih in carinskih uslužbencev samoupravnih nameščenecv itd., vse te organizacije so se trudile za izboljšanje svojega položaja. Mnogokrat je ena organizacija priborila svojemu stanu neke bonitete na škodo drugega. Toda vsi so še nekako izhajali, zato ni bilo nevoščljivosti, če je imel en stan nekoliko boljše stališče. Danes pa se prav vsi, tudi fisti stanovi, ki so bili materialno prej nekoliko na boljšem, borijo le za golo življenje.

V tej teški borbi moramo prav vsi pozabiti na vse razlike in eventuelne spore in si moramo tovariški podati roke in priznati, da majo prav vsi stanovi svoje sončne in senčne strani. Ali se godi poštnemu uslužbencu kaj boljše, saj dela od jutra do večera mnogokrat v vlažnih in nezdravih prostorih, dan za dnevno, praznik za praznikom, brez odmora? In kako šele železničarju, ki prejema 705 din plače ter v mrazu in snegu opravlja svojo težko in odgovorno službo? Ali se prav za prav ne godi vsem, prav vsem slabo? Da, vsem. Vse nas tlači k tlom silna draginja in nihče od nas si ne more pomagati. Posamezniki in posamezne organizacije nimajo moči, od drugod pa je ne smemo pričakovati. Pomagamo si lahko edino sami! Gospodarske ustanove so se združile v truste in proti njim je posameznik drobna šibica. Proti njim je možna samo borba strnjene organizacije. Podati si moramo roke in združiti vsi: učitelji, profesorji, poštini uslužbenci, železničarji, finančni uslužbenci, samoupravni nameščeneci itd. Izenačiti moramo vse razlike, vsa višja in nižja zvanja ter moramo biti samo eno: zavedni in značajni člani velike organizacije, ki bo zbrala okrog sebe vse državno in samoupravno uslužbenstvo, ne glede na delo, stan in prepričanje. Vse

stanovske organizacije morajo medsebojno sodelovati, se posvetovati in enotno ščititi koristi vseh članov. Zastopati morajo objektivno in nepristranski interese vseh stanov. Naš cilj mora biti: izboljšanje življenjskega stanja vseh 185.477 državnih aktivnih in 155.988 samoupravnih in upokojenih uslužbencev. Vsi člani vseh stanovskih organizacij pa morajo

Prvi slovenski učiteljski koledar

Z novim državnim šolskim zakonom leta 1869, je nastalo med tedanjim slovenskim učiteljstvom novo gibanje za pravice učiteljskega stanu, njegovo veljavo, za izboljšanje gmotnega položaja ter za napredek šole, pouka in za kulturni in prosvetni napredek naroda.

Da to delo tem bolj utrdijo in poglobijo, so učitelji začeli ustanavljati učiteljska društva po okrajih in posebej za posamezne dežele. In tako je prišlo do razmaha tudi Učiteljsko društvo za Kranjsko, ki je bilo ustanovljeno že leta 1868, pod geslom: »Združimo se vsi ljudski učitelji na Kranjskem, da bomo duševno in materialno napredovali, in da se bodo naše domače šole vsestransko boljšale.«

Kako se je tedanje učiteljstvo s polnim idealizmom oprijelo nadaljnega dela, nam priča njegov učiteljski koledar, ki ga je pod uredništvom Andr. Praprotnika izdalo to društvo že za leto 1871. Je to prvi slovenski učiteljski koledar. V njem so priobčene vse tedanje šolske naredbe, šolske oblasti v deželi ter vse tedanje osnovne šole z učiteljstvom. To so bile z redko, redko izjemo enorazrednice, v katerih je poučevalo 302 učitelja in 5 učiteljic. Od vsega tedanjega učiteljstva na Kranjskem žive še trije, in to so: Kavčič Franc v Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani, tedaj učiteljski voditelj enorazrednice v Dragatušu v Beli Krajini. Ima že 94 let, a je za svojo starost še zelo čil duševno in telesno. Drugi je Majer Josip v Ljubljani, tedaj učiteljski voditelj enorazrednice v Stični na Dolenjskem. Dolgo dobo je služboval v Ljubljani in nazadnje je bil upravitelj šole na Ledinu. Mož, prav za prav je ostal fant vse življenje, ima že 88 let. Kljub temu ga je vedno opaziti na ljubljanskih ulicah. Oba uživata pokoj že okrog trideset let. Zadnji, tretji, je pa Janko Zirovnik, živeč v pokoju v Kranju. On tedaj še ni bil učitelj, pač pa gojenec prvega letnika ljubljanskega učiteljskega, ki je takrat imelo le tri letnike. Kljub 84 letom je telesno in duševno še mladeniško prožen.

Med tedanjim učiteljstvom se je nahajal starejšemu učiteljstvu dobro znani Zima Janez, koroški rojak, tedaj še Slovenec, a je kmalu na to postal eden najhujših nemškutarjev ter se prekrstil v »Sima Johana«. Bil je sicer zelo sposoben in svojem poklicu, a po svoji fiziognomiji in občevarju nesimpatičen. Umril je že pred 40 leti v Gorici, kjer je iskal ozdravljenja.

V rubriki za opazke navaja avtor koledarja Andrej Praprotnik za vsak mesec kratke

to težnjo podpirati — v moralnem in materialnem oziru. Postati moramo vsi eno, biti enotni in složni ter odkritosrčni in značajni tovariši. Boriti se moramo vsi za enega in eden za vse. V teh viharjih in težkih časih mora biti naše najvišje geslo: V slogi je moč!

pedagoško-didaktične smernice in kratka navodila za pouk v navedenem mesecu. Tako se glasi navodilo za januar sledeče:

»Ktere podučne knjige in časopise bodeš bral v tem letu? Ali bereš »Uč. Tovarša«? Vedi, da je čas drag zaklad, kterega nikoli ne smeš zamujati. V šoli pa misli, da je pozimi šolski poduk naj boljše seme za poletni sad. Tudi premišljuj, ali si s šolskim podukom na pravi poti, ali ne. — Ali skrbiš, da navadnemu šolskemu nauku tudi še kaj drugega potrebnega in koristnega vpletaš in privedeš, da je ves poduk bolj nov, mikaven in tečen? — Ali imaš sadna drevesca dobro povita, da ti jih zajec ne bo pokvaril? Sadne peške pridno nabiraj! Če imaš čebele, vari, da miši ne pridejo do njih, — pa tudi skerbi, da bodo dobro odete. — Tice nimaje kaj jesti; potresi jim včas kaj zernja; pa tudi otrokom jih priporočaj.

Šolsko izbo večkrat prevettri, da bo v nji dobra sapa. Na koncu meseca pohvali učence, kateri so ves čas pridno hodili v šolo, se lepo obnašali in pridno učili. Vse tvoje djanje naj vselej izvira iz pravega, blagega namena.«

Poleg drugega je obsegal koledar tudi vabila za pristop v Društvo v pomoč učiteljem, vdovam in njih sirotam na Kranjskem z navodbo novih pravil. — Društvo je bilo ustanovljeno 1860. Dalje za vstop v Učiteljsko društvo za Kranjsko s pripombo o pomenu združevanja. V imeniku učiteljstva navaja v rubrikah tudi število članstva teh dveh društev. Prvo Vdovsko društvo je imelo 96 članov, a drugo, deželno 102 člana.

Učiteljsčnikov je bilo 1. 1870./1871. v vseh treh letnikih 33. In od teh živi samo še tovariš Janko Zirovnik.

Bil je to prvi učiteljski koledar z učiteljskim šematizmom. Natisnila ga je tiskarna Jož. Rudolfa Milica, ki je imela svoje prostore na Starem trgu. Drugo leto koledar ni več izšel, najbrž zaradi prepričlega števila odjemalcev, in se zato niso mogli kriti stroški in drugič tudi zaradi tedanjih šolskih in političnih razmer, kajti med večino o šolstvu odločujočih činiteljev je prevladoval nemškutarski duh in pritisk.

Sledil je presledek petih let, ko je izšel za 1. 1876. seveda nemški šematizem ljudskih šol in učiteljstva na Kranjskem, ki ga je izdalo nemško učiteljsko društvo in katerega urednik je bil v začetku omenjeni Zima Janez, a na tem že Sima Johan.

L. P.

Šolsko zadružništvo

Ta vzgojni problem je pri nas malone novota, dasi tvori, oziroma bi vsaj moral tvoriti sestavni del nove delovne šole, za katero je med osnovnošolskim učiteljstvom vedno večje zanimanje. Vedno bolj si osvajamo njene cilje in metode. Predvsem cilj, ki se ne omejuje na štiri stene, temveč zajema življenje v vsej njegovi resničnosti. Delovna šola, preplekana še s tako vabljivim metodnim okrasom, je in ostane okostnjak brez krvi in mesa.

Vzgojni cilj s tozadevnim delom pa nam narekuje življenje samo in njegove prilike, v katerih živimo. Današnje prilike pa so take, da nas silijo k neprestanemu in vedno

bolj mrzličnemu umiku v smeri najmanjšega odpora, k umiku proti lastni zaščiti, do katere imamo polno pravico in prav toliko tudi dolžnost kot posamezniki in člani družbe.

Kakšne so naše vsestranske razmere, kakšen zlasti gospodarsko-socialni položaj delovnega ljudstva? To vprašanje se nam neprestano vsiljuje, ker je prav v njem prvenstvena klica našega celotnega izživljanja. To poglavje se dnevno obravnava z vseh mogočih vidikov v družinskih krogih in javno, tiho in glasno; to je osiše naših razgovorov, razprav in kritik, kar pomeni, da se družbino kolesje ne vrti v redu. Zato tudi ni nobena olesanica, če nazivamo sedanje stoletje s pritožbo proti učiteljici Marjeti Pokoren, ker se ji je pri pouku odpel zgornji gumb. Prijava je bila zaključena: Iz vsega navedenega je razvidno, da je učiteljica Marjeta Pokoren v navedenem oziru skrajno lahkomišljena in da šolsko vodstvo ne posveča dovolj pozornosti moralni vzgoji otrok. Pričakujemo primernih ukrepov, da se zadosti užaljenemu moralnemu čutu.

Četrtek, dne 16. oktobra n. l. Uradna inspekcija. Zaslisevanje učencev v zadevi učiteljice Marjete Pokoren in tuuradnega šolskega vodstva.

Petek, dne 17. oktobra n. l. Petek pomeni slab dan. Takšen nesrečen dan sem imel jaz danes. Vrag si ga vedi (pomotoma sem izustil to grdo kletvico), kako sem zašel od vseh strogo začrtanih predpisov in vsakodnevnih kmetskih uporabnosti na razgovor: Boj Jugoslovanov za osvoboditev in zedinjenje.

Poslušali so z odprtimi usti. In potem, desetkrat sem moral povedati kaj je svoboda. Da razlikujemo narodno, versko, osebno svobodo, svobodo govora, dela v šoli.

Ne vem ali so razumeli kaj je svoboda. Prvič so slišali to nevarno besedo. Bili so bolj mirni kot sicer, čeprav nisem demokratizacije šole prav nič oviral.

Vendar se bojim ... Sobota, dne 18. oktobra n. l. Danes je prišlo k pouku tudi kakšnih 10 staršev, kar jim dovoljuje zakon. Mirno so stali zadaj in poslušali. Jaz sem govoril o lepoti naše vasi, o dobri nravi našega kmeta, posebno vodstva, mogočno in zanosito sem poudarjal kmetski duh našega naroda.

Stali so in čakali. Končno pristopi k meni očanec Puntar in pravi: »Včeraj ste pripovedovali nekaj drugega. Fant je bil ves navdušen, pa smo še mi prišli.«

Iz dnevnika učitelja Rogača

Niso še utihnili zvonovi zmagovalnih dni, ko je narod praznoval uresničenje stoletnih želj voditeljev naroda, in niso bila še sneta bāndera in zastave, ki so vihrale na vseh koncih in krajih mile domovine, ko so že mili domovini zidali trdnjše in častitljivejše temelje v dvorcu resnice in pravice.

Od prvega udarca nove zgodovine je zasedalo zastopstvo pohljenega ljudstva in narod si je po njih sam sebi koval svetlejšo in milejšo bodočnost. In besede, ki so jih govorili, požrtvovalni vodniki, je povzel ves narod, da je bila to resnična in samonikla njegova volja. Milo so doneli zvonovi in vihrale zastave in narod se je klanjal novi slavi in blesteči usodi mile domovine, ki je plavala v varnih rokah njegovih varuhov.

Besede njegovih voditeljev so prerodile vas in mesto, so se porodile v čistem viru očiglednih koristi, in oznanila moči in slave so drhtela iz kraja v kraj, od enega konca domovine do drugega, s hriba v dolino in v breg in v polje, in naznanjala vsakomur, da je prišel čas pravice, ki se je spočela v vrstah njegovih prvoborilcev.

Sreča domovine pa je zahtevala pred vsem srečo narodne šole in njenega učitelja. Tema je bila posvečena največja skrb narodnega zastopstva, ker je vrag v letih lakote obilo zasejal na rodovitno prosvetno in šolsko polje.

Jernej Tolkač, narodni zastopnik in prekupčevalec na drobno in debelo, znameniti izvedenec za prosvetna vprašanja, vzgojna in učna načela, je predložil visoki zbornici za-

konski ošnutek za sodobnejši pouk in demokratizacijo šolske uprave:

§ 1. Šola je ljudska ustanova, ki naj služi volji naroda, izraženi v njegovem zastopstvu. Zastopstvo ni dolžno nikomur odgovarjati za ukrepe pedagoške ali upravne narave.

§ 2. Ker je večina naroda oratarskega stanu, se bo šola preobrazila v pripravljalnico za poljska dela. Pouk naj bo praktičen, teorija naj se opušča. Goji naj se starinski duh pradedov in s posebnim uvaževanjem uporablja njihovo poljsko orodje. Modernizacija je škodljiva kmetski miselnosti in napredku vasi.

§ 3. Učitelj je odgovoren krajevnemu šolskemu odboru, ki ga imenuje narodno zastopstvo. S tem pride do izraza demokratizacija našega šolstva. Učitelje nastavlja, povišuje in odštevja ali upokojuje krajevni šolski odbor.

§ 4. Uvaja se celibat. Učiteljice se uniformirajo, obleka iz črne rasevine, tesno zapeta 1 cm pod brado. Dolžina krila do gležnjev. Prekrški se kaznujejo po zakonu o nemoralu.

§ 5. V svrhu višje demokratizacije in lepših vzgojnih uspehov, se uvaja nadzorstvo učencev nad učitelji. Šiba se pa more uporabljati po mili volji, če ne ugovarjajo starši.

§ 6. Plača je v naravi. Določil jo bo krajevni šolski odbor z ozirom na zanesljivost in pripadnost učitelja. V slabih letinah se more črtati in naj živi učitelj na svoje stroške.

Zakonski ošnutek, ki je bil pod vsestranskih prerešetanj, je bil s smehom in ploskanjem soglasno sprejet.

—o—

Tako se glasi uvod v dnevnik učitelja Rogača. Žal je zob časa razušil mnogo dragocenih in koristnih spominov, pa je tudi močno razdejal dnevnik ubogega učitelja Rogača. Ohranilo se je samo še nekaj naslednjih li-

pridevkom »socialno«. V ospredje se naglo pomika zahteva po soglasju med našo notranjo in vnanjo relacijo.

Ni to nikako naključje, nikak izjemen pojav, marveč je logična posledica obstoječega gospodarsko-socialnega reda. Nismo le slučajno zašli v te prilike, ki terjajo od vseh plasti delovnega ljudstva skrajno velike žrtve in odpovedi — to stanje »na konici noža« je neizogiben pojav v socialnem redu, ki že s svojim bistvom zanika soglasje med dolžnostmi in pravicami. Iz tega socialnega reda so vznikla in se v zadnjih letih namomilila že tako velika protislovja, da doživljamo samo zmedo, in to na vseh poljih našega izživljanja.

Največje protislovje pa se očituje v dejstvu, da nas je obstoječi individualistično-kapitalistični gospodarski red ne le materialno zdrobil in socialno razdvojil, marveč tudi do celja prepojil s svojim lastnim duhom, s svojo idejo. Ker so ideali podrejenih mu delovnih množic istovetni z onimi njegovih materialno in s tem tudi politično-mogočnih nosilcev, so te množice njegov nezvestni in nehotni zaščitniki.

Kako naj spravimo v sklad upravičene zahteve teh množic po pravičnejši ureditvi socialnih prilik s to duševnostjo, če pa niso in ne morejo biti interesi mogočnih kapitalistov, ki vendar odločajo v gospodarskem življenju, nikdar v skladu z onimi delovnega ljudstva?

Stojimo torej pred velikim opominom, da se moramo mi kot vzgojitelji najširših ljudskih plasti sprijazniti z mislijo o novi vzgoji, ki naj vsaja v mladino prvine časa in tudi kraju primerne duševnosti: vero vaje in v skupnost, voljo in vztrajnost, medsebojno

pomoč, optimizem in prepričanje, da ni obstoječi red nekaj vekovečnega in nesprenmenljivega; da ni človek tukaj le za to, da se medsebojno kolje za to, kar mu po vseh zakonih pritiče, marveč, da dolgujemo priznanje za vse, kar imamo, le zakonu vzajemnosti.

Moramo k vzgoji novih ciljev in potov.

Najuspešnejša pot je delovna šola, ki oslanja vse svoje udejstvovanje na osiše združne misli. Ta vsebuje vse pogoje za življenjsko šolo. Taka — seveda vsestransko praktično zasnovana vzgoja — je danes naravnost nujnost, zlasti za naše podeželje, kjer je zanjo stotero prilik, bilo od produktivne ali potrošne strani.

V ta namen priporočam pravkar izšlo delo »Školske zadruge« učitelja Svetislava Prvanovića. Knjiga obravnava najprej duh in pomen združništva vobče, o pedagoški vrednosti šolskega združništva in o njegovem pomenu z združnega ter ekonomsko-socialnega vidika. Avtor nas seznani s stanjem šol-zadrug v inoženstvu, zlasti na Francoskem, kjer so te najbolj razvite.

Iz skromnih in pomankljivih podatkov iz naše države je razvidno, da smo tudi v tem pogledu šele novinci in eksperimentalci. Delo priporočam vsem šolam in tovarišem, da se po eni strani prepričajo o vrednosti, pomenu in potrebi teh vzgojnih celic tudi na naši zemlji, po drugi pa, da vidijo, kako delujejo v tem pogledu drugod.

Knjiga — 80 strani navadnega formata — stane 10 din in se naroča pri založbi Izdavačko-prosvetni zadrugi S. O. J., Beograd, Frankopanova 15.

Janko Furlan

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Kako mi je bilo...

Kolikor učiteljskih pripravnikov, toliko različnih življenjskih poti, toliko različnih življenjskih usod, toliko različnih tegob in neveselosti — v enem smo si pa vendar vsi pripravniki podobni skoraj do podrobnosti: vse nas tarejo materialne skrbi do skrajnosti, vsem nam je življenje posebno težko, vtesnjeno, brez najmanjše možnosti razgibanja duha in telesa.

Po maturi sem pol leta prebolevala udarce, ki mi jih je ta končni izpit zadal, nato pa sem se radi ne baš rožnatih domačih razmer ogledala za službo. Poskušala sem najprej kot domača vzgojiteljica, pa nisem vzdržala niti 14 dni, baš dovolj, da sem spoznala grenki kruh, ki ga mnoge jedo vse življenje. Nato so mi dobri prijatelji priskrbeli službo v tovarni. Tudi ta kruh ni bil manj grenak od vzgojiteljskega, povrh pa je bila še težava in odgovorna služba za majhno plačo. Morala sem pa molčati in biti vesela, da sem jo sploh dobila! Vzdržala sem radi gmotne nesamostojnosti, ki mi jo je služba omogočala in radi brezdelja, ki mi je sicer grozilo. Končno sem že skoraj pozabila, da čakam prav za prav učiteljske službe. Ko sem dobila dekret o nastavitvi, mi je bilo prav čudno. Nisem si bila na jasnem, ali bi se veselila, ali ne, tako silno tuje mi je bilo vse, kar me je čakalo v bližnji bodočnosti. Kje je že bila vsa papirnata učenost iz šole! Pustila sem jo med bučanjem tovarniških strojev, razblinila se mi je v neštetihih dolgih urah, ki sem jih preživela med sivimi zidovi v napornem delu, tako da nisem bila več brezposelna učiteljica, ko sem zaprla za sabo vrata tovarne, ampak samo človek, ki z napeto radovednostjo in rahlim trepetom gleda druga, zaprta vrata, kaj mu bodo novega odkrila. S tako pripravo sem morala z vsjo naglico pobrati svoje stvari in odriniti neznanemu življenju naproti...

Pripravnika plača se mi je zdelo v začetku čisto lepa. Saj otrok srednjih uradniških slojev ne vidi za karsibodi par stotakov sku-

paj. Zato sem se zdelo sama sebi bogata. In res mi je prva leta bila še kar dovolj. Res, ko bi bila navezana samo na plačo, bi mi tudi trda predla. Imela sem pa precej prihranjenega denarja, s katerim sem krila izredne izdatke. Z obleko sem se že tudi prej dobro oskrbel, da jo deloma še zdaj nosim, popravljam, obnavljam, prenameram, samo da mi ni treba delati radi nove obleke tudi novih dolgov. Tako je torej šlo še čisto lepo. Če danes gledam svojo skromno, a za mene bogato in vredno knjižnico, ki sem si jo počasi nabavljala v prvih 2 letih službe, se mi stori milo ob misli, da si že precej časa ne morem kupiti niti ene knjige. Če pa si naročim prepotrebno revijo ali časnik, da ne otopim, pa si moram naravnost od ust pritrpati. — Prihranki so bili izčrpani, obleka ponošena — pričeli so se hudi časi. — Pa kaj bi govorila o tem. Kdor je pripravnik, sam ve za to in mnogim je bilo že od vsega začetka takol! Razen tega, da je pripravniška plača res nečuvno majhna, živim še v kraju ob železniški progi, kar mi mnogi tovariši zavidajo. To ima pa svoje slabe strani. Življenjske potrebščine namreč plačujem po isti ceni kakor v mestu, a ne samo to: niti za denar ne dobim kar potrebujem, ker kmetje raje neso v mesto na trg, kakor pa da bi prodali meni za isto ceno. Mnoge potrebščine plačujemo dražje nego v mestu, dasi so slabše kvalitete.

Že več ko pet let živim, ozir. sem živela v ugašajočem upanju, da bom dosegla obljubljeno deželo — IX. skupino in bom postala človek, nad katerim tudi nadzorniki ne bodo več smeli stresati svoje nevolje. Po 5 letih in 1 mesecu pa me je nebo osrečilo in mi izpolnilo pričakovanje — človeku se res končno zazdi, da morejo biti tu nadnaravne moči na delu, da dobiš to, kar ti po pravici gre — dobila sem dekret in denar za IX. skupino. Zato naj bo tovarišica M. K. iz 18. štev. »Učit. tov.« potolažena, ne bo ji treba kot pripravniku prositi za pokoj, njen čas za pre-

vedbo še ni prišel, natančno 5 let mora biti težke poti pripravnik, potem boš šele zrela, in če ti kake mesce navržje, ne pritožuj se, ampak skloni se kar najgloblje moreš in bodi hvaležna! Da, hvaležna za tiste bore denarje, ki bodo tudi kmalu preizkušeno odmerjeni, če bo draginja rasla.

Kljub temu, da sem dosegla prvi klin uradniške lestvice, me vendar napadajo črne misli ob perspektivi, ki se mi nudi v bodočnosti. Res, nabavila si bom to in ono, v po- čitnicah morda malo potovanja, toda če bo trajalo 4 leta, bodo moje potrebe večje in tudi ta plača mi bo premajhna. Zanimivo je primerjati: kolegica, samo eno leto starejša, je 6 let pred menoj, kar se tiče položaja in to samo radi tega, ker sem imela smolo, da sem bila na učiteljsku 2 leti za njo. Da, tista leta čakanja na službo nam bodo delala preglavico do upokojitve ali morda celo do smrti. — Tako prav dobro razumem one tov. iz višjih skupin, ki se prav tako pritožujejo, ker tudi njihove plače ne dosegajo eksistenčnega minimuma, dasi so višje od naših. Kdaj bo konec teh večnih odpovedi! Vse to, kar učitelja vznemirja, se mu vpleta v njegovo pripravo v šoli, zadržuje njegovo mladino posvečeno delo, ubija njegovo predanost delu in narodu. Najprej brezposelnost, nato življenje, ki komaj zasluži to ime! Ni čuda torej, če gre idealizem že pri najmlajših kaj hitro k vragu. In vendar so nam vezane roke kljub borbenosti, ki se v nas vzbuja radi nevzdržnega položaja ne samo pripravnikov, ampak vsega učiteljstva in drugega uradništva. Roke so sicer vezane, a usta zaenkrat še niso zaprta, zato govorimo, kličimo, pišimo — morda pa se bodo odprla ušesa, ki so še zaprta pred našimi tožbami in zahtevami! J. G.

Težave pripravnikov

Po dolgih letih brezposelnosti smo se znašli na prvih službenih mestih. Za brezposelnostjo je prišla torej zaželjena preza- poslenost. Vsak je odhitel za svojo srečo, ko je v časopisih zagledal svoje ime.

Za prvim navdušenjem in veseljem je prišlo tudi razočaranje. Službo si nastopil skoraj nag in bos. Mesce in mesce si računal in obračal prve svoje kovače, da si se vsaj napol oblekel. Na strokovne knjige in časopise boš moral misliti pač pazneje, ko ti bo mogoče ostal kakšen kovač. Saj se ti skoraj posmehujejo splavarji, ker ti zaslužiš mesečno 900 din, med tem, ko jih on dobi v treh tednih 1200 din, a zraven ima še hrano in pijačo, na katero ubogi pripravnik še misli ne sme.

VABILO

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani — odsek za strokovno nadaljevalne šole vabi na posvet vse tovariše in tovarišice, ki delujejo na strokovno nadaljevalnih šolah, ali se zanimajo za te šole.

Sestanek bo v torek, 9. januarja, ob 10. uri dopoldne v prostorih sekcije JUU v Ljubljani, Františkanska ulica 6.

Dnevni red:

1. Poročila odseka o delovanju strokovno nadaljevalnih šol.
2. Razgovor o bodočem delu.
3. Sključnosti.

Prvi sestanek, sklican za 2. januar t. l., se zaradi premajhne udeležbe ni mogel vršiti. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, ki čakajo strokovno nadaljevalne šole v bližnji bodočnosti, je nujno potrebno, da se udeležijo sestanka vsaj po 1 zastopnik iz posameznih sreskih društev, da bo lahko podal na zborovanju domačega sreskega učiteljskega društva o tem sestanku primerno poročilo.

Luč je počasi pojemale in bila vsa zaka- jena od slabega petroleja.

»Pojdimo spat« pravi Milena. »Petrolej je drag!«

Jože Počakaj in Milena sta spila čaj, otroka pa skodelico mleka.

Šli so v mrzlo sobo. Malčka sta med molitvijo brbrala o mrazu. Zobje so jima nekaj časa šklopotali; končno sta pa sladko zaspa.

Ko sta legla tudi Milena in Jože, sta nekaj časa v temi molčala. Učitelj Počakaj je računal koliko sme do prvega biti v trgovčevi knjigi, da bo lahko plačal nekaj na račun upnikov, ki pritisikajo od vseh strani. Končno bi mu moralo ostati še za dva para čevljev, ki jih otroka nujno potrebujeta. — Zadržni mu je bilo, kakor bi ga kdo z nožem sunil v srce.

Njegova otroka sta se igrala pred hišo s sosédovim Tončkom. Tonček oče je kmet. Pa ne preveč premožen. Svojemu otroku je kupil lepe škornje, ki jih je imel ta dan obute. Njegovi otroci pa so imeli na sebi strgane čevlje. Tonček je takoj videl, da imata njegova prijatelja strgano obutev ter jima reče: »Mene imajo moj atek rajši kot pa vaš atek vaju dva. Poglejta, kakšne škornje so mi kupili. Vidva imata pa čevlje popolnoma strgane. Pa pravijo vašemu ateku gospod učitelj. Saj niso gospod, če vama ne morejo kupiti novih čevljev.«

Iz tega premišljevanja ga zmoti Milena. »Jože, ali nam bodo povišali plače?«

»Bodo, Milena!« je odgovoril Jože tiho, da ne bi zbudil otroka. Zopet sta nekaj časa molčala.

»Milena!« prekine Jože molk.

»Kaj je, Jože?« odgovori Milena.

»Kaj boš jutri kuhala?« vpraša Jože s strahom.

Pa še na druge težave naletiš. Čez noč postaneš upravitelj. Zopet novi križi, posebno, če so drugi na šoli starejši od tebe. Toda oni gotovo ne vedo, da se nisi sam postavil, ali pa zaprosil za upraviteljsko mesto.

Tudi to še ni dovolj. Moraš še biti tajnik pri vseh mogočih društvih in organizacijah, toda samo po imenu tajnik, v resnici pa moraš voditi vse delo. Moral bi biti: gospodar, živinorejec, predavatelj, režiser, igralec, pevovodja itd. itd. Če pa samo upravitelj, da ne zmoreš vsega, pa že so vsi po tebi, saj si mlad, a med ljudstvom se že širijo razni neupravičeni očitki. Potožil sem tudi nekaterim staršem radi slabega vedenja njihovih otrok. Starši so prišli v šolo in skoraj vpili: »Mi vas plačamo, zato jih vzgajajte vi!«

Dragi pripravnik! Kaj pa za sebe, imaš kaj časa? Kdaj boš čital? Kdaj se boš pedagoško izpopolnjeval in pripravljaj za praktični izpit? — Od polnoči do jutra je tvoj čas! Takrat moraš storiti to!

To naj bodo naštetih glavni križi učitelja-pripravnika, toda ne smete misliti, da je tožba, ampak iskrena izpoved tovarišem in tovarišicam.

Toda ne smemo kloniti, še z večjim veseljem in podvojenimi močmi delajmo naprej, skrijmo križe in težave in upajmo: »Bo že boljše!«

L. H.

Čakanje — obup

Pridružujem se vprašanju, ki ga je navedla tovarišica v »Učiteljskem tovarišu« z dne 7. dec. 1939. pod naslovom: »Vprašanje pripravnice«.

Sem namreč »srečno« dovršila učiteljske l. 1931. Tri leta brezposelnosti je bila prva nagrada. Na prvem službenem mestu sem si zaradi skrajno nezdrave, temne, mrzle in vlažne učilnice v privatni hiši — nakopala bolezen. Zdravje sem morala iskati ob morju. Zato sem se tudi zadolžila.

Sem poročena — mati — s 650 din plače. Dve leti je že poteklo, odkar imam pravico na prevedbo v IX. skupino.

Služkinji, ki je hotela tretjino moje plače, sem bila primorana odpovedati v tej draginji. Od poučevanja, kar je moj poklic, in ostalega dela se resnično prav nič ne oddahnem. Poleg tega ima na šoli ena učna moč že tretji mesec bolniški dopust, zato še supli- ranje. — In v ves ta, z resnim delom okupirani čas, se privajajo človeku še resne skrbi za obstanek in ga mučijo do izčrpanosti.

Kdo je, o kje je, ki bi utešil lačne in žejne pravice?

Z. N.

Splošne vesti

Prosimo vse tovariše in tovarišice, da pri- pravijo kratka poročila, ki zadevajo naše obrt- no - nadaljevalne šole.

Odsek za strokovno nadaljevalne šole pri sekciji JUU v Ljubljani.

— Prosta mesta v srezi Dravograd so: Dravograd za 1 učitelja, Remšnik za 1 učitelja in Kapla za 1 učiteljico.

— Upokojeno učiteljstvo ima odslej družabne stanovske sestanke vsaki prvi delavni četrtak v mesecu ob 4. uri popoldne pri No- vem svetu — Prešernova soba. Vabljeni vsi stanovski tovariši in tovarišice, da se udele- žujejo teh sestankov. Na njih bomo obujali spomine na našo preteklost v šoli in izven šole ter osvežili spomin na marsikateri vesel, pa tudi težki in žalostni spomin naš samih kot že umrlih tovarišev. — No, vabljeni ste pa tudi aktivni tovariši in tovarišice, da prihajate med nas, da nam poveste kaj novega iz se- danje dobe, a obenem pa zveste marsikaj iz dav- nih časov od še živih šolskih kronistov iz učiteljskega življenja prehodne dobe stare v no- vo moderno šolo. Vabljeni in dobro nam došli!

»Ravnokar premišlujem,« pravi Milena in globoko vzdihne kot bi imela veliko težo na prsih. Čez nekaj časa pa nadaljuje: »Repo in krompir, Jože. To je najcenejše. Otrokom bo treba kupiti čevlje. In te si moramo pri- trgati od ust.«

Jožek, ki se je že sam mučil, kako bo prišel do denarja za čevlje, ji je bil za te besede neizrečeno hvaležen. Bala sta se, da bi zbudila z govorjenjem otroka. Zato sta si voščila lahko noč in zaspala. Jože Počakaj je sanjal. Božični večer je. On pa hodi po trdem snegu bos, mimo velikih izložb, ki so polne toplih čevljev. Poleg čevljev pa so v vsakem oknu veliki škornji in na njih rdeči napis: »počakaj!«

Iz vseh strani mu kličejo velike glave: »Počakaj, počakaj, počakaj... Drugod zopet visijo letaki z napisi: »Plačaj, plačaj... zdaj začuje godbo. Obrne se in zagleda sprevid nepreglednih vrst škornjev. Na vsakem škornju pa je natakljena velika repa. Nekdo prime repo ter jo z vso močjo vrže Počakaju v glavo. V tem se zbudi in čuje, kako mu žena pripravlja zajtrk.

Hitro vstane in gre v kuhinjo. Zena ga prijazno pozdravi in postavi zajtrk na mizo. Med tem, ko mu odreže kos kruha, mu pravi: »Veš kaj, Jože, mogoče pa bo.«

»Bo, bo!« odgovori Jože in sreba vroči zajtrk. Mileni se pa čudno zdi, da danes še ni znil niti enkrat one neznošne besede — počakaj.

Ko je učitelj Počakaj pojedel svoj zajtrk, je poveznil na glavo klobuk, vzel pod pazduho popravljen zvezek, pozdravil ženo, na- ročil, naj pazi na otroke, in odkorakal v šolo.

Toda, kaj ga danes moti? Vsaka stopi- nja, ki jo napravi po pešeni poti proti šoli, mu kriči na ušesa: »Počakaj, počakaj, poča- kaj...«

Jaz sem zajeceljal nekaj o predpisih, vzor- nih učnih načrtih in demokratizaciji šolstva. Globoko in presunjen me je pogledal in odšel. Tiho so odšli za njim, kakor da je pogreb.

Nedelja, dne 19. oktobra n. l. Potem smo imeli obravnavo žamud. Kmet Sirota je pri- šel v zadevi sina Jurija, ki sem ga po 14dnev- ni odsotnosti klical v šolo.

Bil je jezen, ker smo izvajali uporabno kmetijstvo na županovi njivi in ne na nje- govji, zato me je krepko nahrulil. Ponižno sem se zagovarjal, da je bila moja dožnost otroka klicati v šolo. Odbor me je končno kaznoval z odvzemom plače za en mesec, ker ne vršim službe v kmetiskem duhu in po de- mokratičnih uredbah.

K sreči sem nekoliko bolan. Mislim, da bom kmalu umrl.

Duje Budak.

Krajnik:

Učitelj Jože Počakaj

Gospod Jože Počakaj je učitelj v odda- ljeni hribovski vasi. Ima družinico. Dva ve- sela fantka, ki ga stalno vlačita za zakrpane hlače, se igrata volka po majhni kuhinji. Zunaj tuli okoli oglov močan veter in naznanja pri- hajajoče božične praznike. Žena se suče okoli štedilnika in nalaga drva, da bi čimprej sku- hala čaj za svojega Jožka. Med delom je več- krat pogledala na zakrpano možovo obleko in na razposajena malčka ter večkrat globoko vzdihnila. Jože Počakaj, ki je pripravljaj šol- ske zvezke, jo sočutno pogleda in vpraša:

»Kaj ti je, Milena?«

»Kaj bomo počeli Jože?« mu upade žena v vprašanje. »Božični prazniki so tu. Mi pa

— Članstvu Podpornega društva državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine sporočamo, da je pristojna oblast odobrila nova društvena pravila, sprejeta na zadnjem izrednem obnem zboru. Društvo se sedaj imenuje »Tovarištvo, podporno društvo finančnih uslužbencev v Ljubljani«. Nova društvena pravila so sedaj dotikana in se pravkar razpošiljajo članstvu hkratu z novo sprejetimi pravilniki. Oni člani, ki so spremenili in še niso javili društvu svojih novih naslovov bivališč, naj to store nemudoma, da jim bo mogoče poslati nova društvena pravila. Društvena pisarna, ki sedaj posluje v hiši nad kavarno Evropo, Tyrševa cesta 15/II., se bo z začetkom februarja t. l. preselila v hišo zavarovalnice »Croatia«, Selenburgova ul. 4/I.

— Novo zbirko mladinskih pesmi za vse vrste šol je izdal Slovenscem dobro znani skladatelj Ivan Matetič - Ronjgov. V zbirki, ki ima naslov »Čakovska - primorska pjevanja«, je 128 enoglasnih pesmic, primernih za nižjo stopnjo pouka. Zbirka stane samo 35 din in se je lahko naroči pri skladatelju samem (Beograd, Cara Uroša 11) ali pa pri Učiteljskem

pevskem zboru »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

Osebnostne zadeve

— i Premeščena sta: Čok Antonija iz Kočevske Reke v Staro Cerkev in Zvan Andrej iz Turnišča v Doljno Lendavo.

— i Premestitve učiteljev (-ic): Viktorija Svetek iz Marije Snežne v Videm; Živko Tomšič iz Kostela v Staro cerkev; Sofija Vivoda iz Cerkelj v Lesce; Ivan Resman iz Toplice pri Novem mestu v Novo mesto; Marija Rant iz Velike doline v Šmarje (Ljubljana - okolica); Marija Žitko iz Domžal na Bled; Jožef Mrak iz Trate in Ferdinanda Mrak iz St. Urške gore k Sv. Andražu v Slov. goricah; Avgust Leštan od Sv. Trojice v Kostel; Silvester Cerut iz Zaloga v Zg. Tuhinji.

— i Napredovanja: Irena Jan, učiteljica v Ljubljani, v V. skupino.

— i Upokojitve: Leopold Levstik, učitelj v Ljubljani.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— i Zborovanje okrajnih šolskih nadzornikov iz Slovenije. Pod tem naslovom je »Slovenec« z dne 29. dec. 1939. objavil poročilo o obnem zboru društva šolskih nadzornikov, ki se je vršil v Ljubljani dne 27. decembra. — Po tem poročilu se je na zborovanju ugotovila popolna soglasnost vseh članov glede načel organizacije kakor tudi glede dosedanjega dela odbora. Ta soglasnost je prišla zlasti lepo do izraza pri volitvah novega odbora, pri katerih so bili pri tajnih pismenih volitvah soglasno izvoljeni v odbor naslednji nadzorniki: za predsednika Erjavec Fran, za podpredsednika Drnovšek Fran, za tajnika Rupret Vinko, za blagajnika Grad B., za odbornike pa: Arrigler Anton, Peterlin Al. in Capuder Leon, a v nadzorni odbor so bili izvoljeni nadzorniki: Petje Ignacij, Ločniškar V. in Pestevšek Rih. — Nato so zborovalci sprejeli daljšo resolucijo, ki nosi uvodoma naslednjo načelno zahtevo: »Za šolske nadzornike naj se postavljajo učitelji ljudskih šol, ki so se v praksi izkazali za to zvanje tako strokovno kakor tudi moralno sposobne in vredne.«

— i Dvakrat da, kdor hitro da je naslov članka v »Večerniku« od 30. decembra, v katerem je izražena nujna potreba zvišanja prejemkov državnim nameščencem. Med drugim je v članku navedeno tudi sledeče: Končno ne smemo prezreti, da ob propadanju srednjega stanu gineva v narodu še prav posebno vse kulturno življenje ter da se smrtno zavira razvoj podmladka narodne prosvetljenosti. Prav zato ima država še posebno dolžnost, skrbeti za življenjsko usposobljenost svojih uslužbencev. — Vprašanje povišanja prejemkov državnim nameščencem je sedaj pereče zaradi draginskega vala, ki je iz vojnoletnih držav pljusnil tudi v nevtralne države. Ako ne bo javna oblast ukrenila, da se izvede vsaj za šibkejšo sloje regularna medvojna aprovacija, ne bo sedanje povišanje plač mnogo zašlo. Draginski val bo terjal vedno več povišanj, v danih razmerah pa se povišanje plač sploh ne da več odlagati. Z zadovoljstvom so težko prizadeti državni nameščenci sprejeli zagotovilo predsednika vlade g. Cvetkovića ter izjavo prometnega ministra g. Bešliča, da je vlada že razpravljala o povišanju prejemkov, kar bo v najkrajšem času izvedeno.

Mladinska matica

— mm Vsebinska 5. številka »Našega roda«. Janko Samec: Zalostni koledniki (pesem), Jan Plestenjak: Herodež, France Bevč: Peter Klepec (nadaljevanje), Bogo Pregelj: Materina duša — sinji cvet, Zdravko Ocvirk: Trije kralji (pesem), Rozanov-Smasek: Kaj je doživel Travka (nadaljevanje), Josip Ribičič: Lukec in sv. Trije kralji (slikopis), Anton Ingolič: Sprehod v Haloze, Ksaver Meško: Mraz (pesem), Miran Jarc: Živali pripovedujejo, Karlo Bač: Zlata pohorska duša, P. Strmšek: Dva hinavčka, Josip Kržman: Barbare, Danica Gruden: Naš rod (pesem), Viktor Pirnat: Dnevi svetega Tripuna in svetega Blaža na našem južnem Jadranu, Slavko Hotko: Vojne ladje, D. Boljarič: Junaki sinjih višav, Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh, ***: Dobra Anka in drobna ptičica, Drobne zanimivosti, Mladina piše, uganke itd. Z ilustracijami so zastopani: Riko Debenjak, Marij Pregelj, L. Perko,

Maksim Sedej, Fran Mihelič, Albert Sirk, Niko Pirnat in drugi.

— mm Ekspedicija 5. številke »Našega roda« se izvrši že v teku božičnih počitnic, tako da bo list 10. januarja že na šolah. List prejmejo vsi, ki so plačali 4. številko. Zaradi počitnic se dogaja skoro vsako leto, da število naročnikov 5. številke pada. Prosimo cenj. poverjenike, da poskušajo to leto preprečiti. Padec naročnikov pri tej številki nam povzroča veliko materialno škodo. Uredništvo se prizadeva, da je vsaka številka čim bolj vsebinsko bogata in ilustrativno razkošna. Kljub temu, da se je tisk po novem letu znatno podražil in terja list vedno večjih denarnih žrtve, bomo skrbeli, da bo list na višku. Poagitrirajte za »Naš rod« in pridobite mu še nove naročnike. Številke, ki so pošle, smo ponatisnili, tako da ima uprava vse na razpolago tudi za nove naročnike.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 7. januarja, ob 17. uri predaval g. inž. Rado Lah: Gnojišče, travnik in njiva.

Učiteljska fiskarna

— t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanee; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovozni se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

— t Vsem gg. učiteljicam in učiteljem priporočamo Učiteljska knjigarna svojo veliko zalogo šolskih in pisarniških potrebščin, knjig in dekorativnih keramičnih predmetov.

— t Najlepša zabava, zanimivo ročno delo, pri katerem se otroci uče, je zbirka Načrtov za šolo in dom. Načrte je sestavil Vilim Kunst, avtor člankov Za tri dinarje elektrike, ki so izšli v »Našem rodu«. Zbirka obsega 5 elektrotehničnih aparatov: Morsov brzojavni aparat, električni zvonec, indukcijski aparat, telefon in mikrofoni.

— t Prešernove in Gregorčičeve poezije so izšle v miniaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din komad.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

— JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO LITJA prosi, da se mu prijavijo takoj vse tovarišice - članice, ki so poročene z ne-učitelji.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SMARJE PRI JELSAH je zborovalo dne 16. decembra v Rogatcu. Udeležba 56 %. Društveni predsednik tov. Verk je v pričetku izrekel več čestitk, posebej društvu podpredsednik tov. Štefancioski k odlikovanju z redom sv. Save. Prisrčno so zborovalci pozdravili predavatelja g. prof. dr. Pavla Strmška iz Celja kot sina bivšega dolgoletnega predsednika našega društva. Predsednik je nadalje poročal o položaju v organizaciji po skupščini v Banja Luki, o akciji za ureditev naših prejemkov in o problemih naših najmlajših tovarišic in tovarišev. Po prečitani zapisnika zadnjega zborovanja se je ugotovilo, da je bilo poročilo v »Tovarišu« v toliko pomanjkljivo, da je poverjenica za odsek učiteljic tov. Ahtikova, za Dom učiteljic pa tov. Perinova. Glavna točka zborovanja je bil referat g. prof. dr. Pavla Strmška iz Celja: Med srednjo in osnovno šolo. Njegova izjava je trajala skoro dve uri. Dotaknil se je vseh perečih problemov današnje ljudske in srednje šole ter povsod postavljaj v ospredje otroka in dijaka kot človeka, ki ga mnogokrat niti dom niti šola ne moreta prav razumeti. Svoja izvajanja je ilustriral z mnogimi doživljaji ter prikazal njihovo psihološko osnovo iz vida mladih, mnogokrat zbežanih duš. Referat je napravil na zborovalce globok vtis in so referenta nagradili z dolgotrajnim odobravanjem. Pri slučajnostih se je osvojilo stališče, da naj članstvo samo pripravi čimveč predavanj in da se k temu delu pritegnejo tudi najmlajši. Radi slabih zvez z vlaki se bodo bodoča zborovanja vršila v Rogatcu.

Rataj Oskar, tajnik. Verk Miloš, preds.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR-DESNJ BREG je zborovalo dne 16. decembra 1939. v Mariboru. Navzočih 76 članov, t. j. 71 %.

1. Na področju društva je 23 učiteljev, ki niso včlanjeni v društvo. Večina radi članarine (med njimi 3 pripravniki), nekateri radi osebnih užaljenosti, nezanimanja ali se organizacija po njihovem mnenju premalo briga za njihove osebne težnje.

2. Upravni in nadzorni odbor je na svoji seji razpravljaj o težkem gmotnem položaju drž. uradnika in je odposlal sekciji primerno resolucijo. Ukrep je bil soglasno sprejet.

3. Tov. Vranc Ernest, ki je poldrugo desetletje bil član našega sreskega društva, je bil imenovan za nadzornika v Laškem. Tovariš predsednik označuje njegovo delo in uspehe ter pomoč, ki jo je nudil vsa leta društvu. Ni nemala njegova zasluga, da je učiteljstvo našega sreza na šolskem polju na taki stopnji kakor je. Na predlog zborovalcev naj pošlje upravni odbor na njegovo poslovilno pismo v tem smislu tudi odgovor.

4. Za poverjenico odseka učiteljic je bila izvoljena tovarišica Šušteršič Justina.

Pri obravnavi vprašanj iz skrinjice se je zborovanje močno razgibalo in so bili med drugimi iznešeni naslednji sklepi:

1. Predsedniki učiteljskih društev morajo biti hrbenica tovarištva in doslednosti. Če hočemo, da bo delo organizacije uspešno in večini članstva koristno, se naj noben učitelj najmanj pa predsednik učiteljskih društev poslužuje stranskih poti za doseg boljšega mesta ali drugih ugodnosti.

2. S sedanjim načinom urejevanja »Popotnika« se popolnoma strinjamo in smo z njim zelo zadovoljni posebno mlajši učitelji. Dobili smo list, kakršnega smo želeli. — Zleti bi bilo, da bi postal »Popotnik« idejni list za šolsko in izvenšolsko delo, a »Učiteljski tovariš« naj ostane last za organizacijska vprašanja.

3. Vodstvo sekcije naj ne dovoljuje, da se v »Popotniku« v posameznih člankih žali posebno mlajši tovariši, enako naj se v »Učiteljskem tovarišu« ne omalovažuje s pripombami uredništva mnenje mlajšega učiteljstva — pripravnikov.

4. V odbor za reševanje vprašanj so bili imenovani tov. Kontler, Fabič, Kmetec in Močnikova.

Radi poznega časa je bilo predavanje tovariša Kontlerja preloženo na februarjsko zborovanje. Na prihodnjem zborovanju naj se na osnovi stavljenega vprašanja zavzame končno stališče napram vprašanju pripravnikov.

Predsednik: Petrovič Simon. Tajnik: Ledinek Miloš.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR-LEVI BREG je zborovalo dne 9. decembra 1939. v krčevinski šoli. Od 96 članov je bilo navzočih 77, t. j. 80 %, od 19 odsotnih se je 16 opravičilo.

Predsednik tov. Vauda Mirko je otvoril zborovanje in se pred prehodom na dnevni

red spomnil umrlega tov. Cvetka Franca. Opisal je njegovo življenje in velepošrtvovno delovanje v in izven šole. Zborovalci so njegov spomin počastili s trikratnim: Slava!

Pri obravnavi dopisov je članstvo že ob predsednikovem poročilu o korakih sekcije za zvišanje prejemkov glasno povzdignilo svojo tožbo nad obupnim stanjem, v katerega se pogreza spričo dnevno naraščajoče draginje, zlasti še tu v obmejnem srezu, za katerega ponovno zahteva drugi plačilni razred, zvišanje prejemkov v smislu spomenice sekcije, enake plače poročenim učiteljicam, redno napredovanje v vse skupine, zlasti napredovanje naših najbolj trpečih pripravnikov ter ostrejšo ukrepe proti kopicenju življenjskih potrebščin in naraščanju cen! Predsednik je nato podal sliko situacije v JUU, njega delu in naglasil, da svojo stanovsko organizacijo ocenjujmo po delu in ne po uspehih, ki pač niso v njeni kompetenci! Tov. Andrejčič je pojasnil, kako so predmetne občine Maribora dosegle drugi plačilni razred. Tov. Sardoč in Gorupova sta glede ureditve kuriva poročenih učiteljic stavila ponovne predloge, istotako glede izplačanja zaostale in tekoče stanarine. Tov. Lešnik je opozoril na morda nepravno utemeljevanje zahteve drugega plačilnega razreda, na kar mu je tov. predsednik prečital tožadavno zadnjič sprejeto resolucijo.

Pri poročilu društvenih funkcionarjev je tov. Horvat javil, da radi obolevosti prejšnjega blagajnika še ni prevzel blagajniških spisov; tov. predsednik želi, da se to čimprej izvrši. Pred zborovanjem je bil osnovan odsek učiteljic, predseduje mu tov. Setine Jasna. — Pred prihodnjim zborovanjem se sigurno sestane obmejni šolski odsek.

Tov. predsednik pojasni, da je dne 26. novembra 1939. učiteljskim zborom vseh naših šol poslal 2. okrožnico, da jih tako v glavnih potezah informira in pripravi za vsako zborovanje, ki tako naj bo naš skupni delovni in odgovornostni forum! Med drugim se je v tem smislu danes v anketnem razgovoru razpravljalo o vprašanju: Sedanji učni načrti in kmetijski pouk na višji ljudski šoli. K besedi se je javilo več tov., med njimi tudi priznani strokovnjak in praktik tov. nadz. Močnik Peter. V svrhu redakcije glavnih sklepov in stališča k temu in ostalim vprašanjem glede kmet. pouka v ljudski šoli, o katerih slede razgovori še prihodnjič, je na predsednikov predlog bil izvoljen poseben redakcijski odbor, ki bo zadevno poročilo predložil sekciji. Po predlogih je zanimivo poročal o UD v Mariboru tov. Lovše in zlasti zainteresiral članstvo za zalogo slik in zemljevidov.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Ponovna prošnja sekciji za posredovanje pri pristojnih ustanovah, da božična akcija z darovi ne izpusti nobene šole v obmejnih srezih! S tem v zvezi je bila izražena tudi neka želja glede UT.

2. Glede pritegnitve učiteljstva k sodelovanju pri bodoči ureditvi slovenskega šolstva se pridružujemo predlogu društva Maribor-desni breg z dostavkom, da je ob tej ureditvi posvečati posebno pažnjo potrebam in zahtevam obmejnega šolstva!

3. Učiteljstvo bo sporočilo ovire za osnivanje nadaljevalnih šol v obmejnih krajih.

4. Učiteljstvo pozdravlja razpis ministrstva prosvete glede dajanja nagrad za napredovanja in namestitve in pričakuje strogo kaznovanje prizadetih, njih odstranitve z morebiti odločilnih ali vplivnih položajev in objavo njihovih imen v »Prosvetnem glasniku«...

5. Stanarine poročenim učiteljicam je v celoti izplačati v proračunskem letu 1940/41.; v kolikor tega niso stavile v proračun občine, naj stavi to banovina. Tekočo stanarino pa je redno izplačevati kot ostalemu učiteljstvu.

6. Prihodnje zborovanje bo 10. februarja 1940. Pripravimo se na razgovor: Kaj govoriti in kaj proti posebnemu kmetijskemu pouku v ljudski šoli? Naša zadevna izkustva in mnenja.

Predsednik: Vauda Mirko s. r. Tajnica: Rečnik Ivanka s. r.

Novosti na knjižnem trgu

— k Angel Kraljičev: Pri ognjišču. Zbirka bolgarskih narodnih pravljic in pripovedk. Prevedel Alojzij Bolhar. Z originalnimi slikami opremila bolgarska umetnica Neva in Nikola Tuzsuzova. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1939. — Cena vezanemu izvodu din 35.—. Prvi korak v zalaganju prevoda iz bolgarske mladinske književnosti je naredila Mladinska matica z založbo »Pir-hov«. Kraljičeva »Pri ognjišču«, je torej druga mladinska knjiga, prevedena iz bolgarsčine. Na 120 straneh vsebuje 36 zelo mičnih in bogato ilustriranih pravljic, primernih za naše najmlajše.

Gostilna Košak slaščičarna LJUBLJANA — PREŠERNOVA ULICA

Prvovrstna kuhinja — Izbrana vina vseh vrst, za na dom din 1 ceneje — Bogata zaloga slaščic in daril v slaščičarni — Sprejemajo se vsakovrstna naročila